

4.12.1 Esiteks tuleks õigusloomepoliitika perspektiivist lähtuvalt pärast ettepaneku vastuvõtmist eraldada vajalikud eelarvevahendid vastavalt komisjoni teatise „Lairibaühenduse lõhe ületamine” (KOM(2006) 129 lõplik) sätetele, et vajadusel aidata rajada vajalikku infrastruktuuri liikmesriikides, kus puudub piisav tugijaamade võrgustik. Seejuures tuleb siiski erilist tähelepanu pöörata keskkonnakaitsele, vältimaks selliste sammudega kaasnevat keskkonnamõju.

4.12.2 Teiseks tuleb ELi praegusi õigusakte riigihangete ja kontsessioonide valdkonnas kohandada, tagamaks, et liikmesriikide poolt raadiospektri kasutamiseks antud kontsessioonid vastaksid läbipaistvuse, mittediskrimineerimise ja avalikkuse huvide kaitsmise põhimõtetele.

4.12.3 Kolmandaks peavad üleeuroopalise raadiospektri õigusraamistikku täiendavad komiteemenetluse otsused sisal-

dama spetsiifilisi sätteid, et tagada e-juurdepääsu käsitlevate ELi kehtivate õigusaktide kohaldamine kõigis valdkondades. Täpsemalt öeldes tuleb sellistes otsustes täiel määral arvestada puuetega inimeste, eakate ning väheste või puudulike IT-alaste teadmistega kodanike õigusi, kui soovitakse saavutada edusamme digitaalvaldkonnas vastavalt komisjoni teatise KOM(2007) 696 lõplik sätetele.

4.12.4 Selle nimel võiks välja töötada algatused, mis tuleb määratleda sobival ajal, et julgustada telekommunikatsioonisektorit ja liikmesriikide ametiasutusi — eelkõige piirkondlikul ja kohalikul tasandil — tagama kõigile kodanikele üldise juurdepääsu igasugusele tehnoloogilisele arengule.

4.13 Tõenäoliselt töötatakse uued tehnilised tingimused välja ilma liigse finants- ja halduskoormuseta Euroopa, liikmesriikide ja piirkondade tasandil.

Brüssel, 16. jaanuar 2008

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee

president

Dimitris DIMITRIADIS

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee Arvamus teemal „Komisjoni teatis — Euroopa energiatarbivate õiguste harta”

KOM(2007) 386 lõplik

(2008/C 151/09)

5. juulil 2007 otsustas Euroopa Komisjon vastavalt EÜ asutamislepingu artiklile 262 konsulteerida Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteega järgmises küsimuses:

„Komisjoni teatis — Euroopa energiatarbivate õiguste harta”

25. septembril 2007 tegi Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee juhatus käesoleva arvamuse ettevalmistamise ülesandeks transpordi, energeetika, infrastruktuuri ja infoühiskonna sektsioonile.

Arvestades töö kiireloomulisust, määras komitee täiskogu 441. istungjärgul 17.–18. jaanuaril 2008 (17. jaanuari istungil) pearaportööriks Edgardo Maria IOZIA ja võttis vastu järgmise arvamuse. Poolt hääletas 127, vastu hääletas 1, erapooletuks jäi 3.

1. Komitee märkuste ja soovitude kokkuvõte.

1.1 Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee suhtub positiivselt komisjoni algatusse töötada välja Euroopa energiatarbivate õiguste harta.

1.2 Komitee peab hartat esimeseks sammuks tarbijate õiguste tugevdamisel ja tõhustamisel, mida pole võimalik tagada siis, kui nad jäetakse üksnes turujõudude otsustada, nagu komisjon täiesti õigustatult esile toob.

1.3 Komitee arvates tuleks võimaluse korral vältida mittesiduvate õigusaktide koostamist. Komitee on vastavalt Euroopa

Parlamendi resolutsioonile seisukohal, et siduvad õiguslikud vahendid on vajalikud kodanike õiguste tagamiseks ning et mittesiduvad õigusaktid ei võimalda eesmärgi täielikult saavutada. Reisijate õiguste küsimuses pidas komisjon vajalikuks võtta vastu 11. veebruari 2004. aasta määrus (EÜ) nr 261/2004, seega jääb selgusetuks, miks energiatarbivate õigused peavad olema reguleeritud mittesiduva õigusaktiga.

1.4 Komitee soovib komisjonil teha viivitamatult algust uurimusega, lisaks direktiivi kohta tehtud ja praegu kinnitamisel

olevad muudatusettepanekutele, muuta harta Euroopa energia-tarbijate õigusi reguleerivaks määruseks.

1.5 Komitee on arvamisel, et direktiiviga tagatud õigusi peab olema võimalik kohaldada kõigile lõpptarbijatele, eelkõige eraisikutele ning väikestele ja keskmise suurusega ettevõtetele. Elektri-direktiiv 2003/54 jätab liikmesriikidele valiku tagada väikeettevõtetele (kus on vähem kui 50 töötajat ja mille kogukäive ei ületa 10 miljonit eurot aastas) õiguse universaalteenusele, mis tähendab, et neil on õigus saada kindlaksmääratud kvaliteediga elektritarbeid mõistliku, hõlpsasti ja selgelt võrreldava ning läbipaistva hinnaga.

1.6 Komitee on seisukohal, et selline ebavõrdne kohtlemine pole mingil juhul õigustatud ning et õigus universaalteenusele peaks kehtima eelkõige väikese ja keskmise suurusega ettevõtete kohta terves Euroopa Liidus. Selle eesmärgi saavutamiseks ning arvesse võttes asjaolu, et kolmanda energiapaketi, mida Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee praegu läbi vaatab, muudetakse elektridirektiivi 2003/54, soovib komitee tungivalt komisjonile muuta artiklit 2 vastavalt või laiendada Euroopa energiatarbijate õiguste hartat **mitte-kodutarbijatele**.

1.7 EMSK arvates tuleb „tarbija” all mõista lõpptarbijat, st energiatarbijate klienti. Terminoloogilised erinevused Euroopa energiapolitika teemalise teatise ja kõnealuses teatise nimetatud tarbijate õiguste harta ja praegu läbi vaadatava energiatarbijate õiguste harta ettepaneku vahel tekitab ebakindlust ja mõistmatust. Väikesed ja keskmise suurusega ettevõtted on oma äritegevusest lähtuvalt huvitatud sellest, et neile tagatakse tootmistegevuse jaoks piisavalt energiat, asjaolu, mis väärib tähelepanu eelkõige lähenemispiirkondades ja ühtekuuluvuspiirkondades.

1.8 Universaalteenuse tagamine väikeste ja keskmise suurusega ettevõtete jaoks, avalike teenuste osutamise kohustuste järgimine, nende majanduslikult ebasoodsamas olukorras olevate rühmade kaitsmine, keda ähvardab energiapuudus, majanduslik, sotsiaalne ja piirkondlik ühtekuuluvus, lepinguvabadus, õigus teabele, õigus kiirele võrku ühendamisele, õigus selgetele lepingutele, hindade mõistlikkus, võrreldavus eri tarnijate puhul ja hindade läbipaistvus, pideva varustatuse tagamine ning kasutatud energiaallikate tundmine kujutavad endast väga olulisi eeliseid ning komisjon on täiesti õigustatult täheldanud, et turg üksinda ei ole võimeline väljendama sellist teadlikkuse taset sotsiaalses, keskkonna- ja majandusvaldkonnas. EMSK toetab veendunult kõiki sellesuunalisi selgeid ja tõhusaid algatusi ning kutsub komisjoni üles rakendama kõiki kõige asjaomasemaid vahendeid.

1.9 Komitee soovib võtta arvesse seda, kui oluline on teha kolmanda energiapaketi raames täiendavad muudatused, mis on ära toodud elektridirektiivi A-lisas, lisaks kolmele varem ettenähtud muudatusele.

1.10 Komitee tegi ettepaneku alates 2001. aastast muuta „Elektri- ja gaasisektori Euroopa reguleerivate asutuste töörühm” (ERGEG) ametiks. Komitee tunneb heameelt, et komisjon on

selle ettepaneku kolmanda energiapaketi raames ellu viinud, ning loodab, et ameti tulevaste ülesannete hulka kuulub samuti tarbijate õiguste asjakohase rakendamise kontroll, eelkõige vähekindlustatud tarbijate kaitse. Komitee toetab tarbijate ühenduste, väikeste ja keskmise suurusega ettevõtete, energiatööstuse ja ametiühinguorganisatsioonide kaasamist, eesmärgiga väärtustada koostööd ja jagatud vastutust, võttes eeskuju transpordisektorist. Ümarlaud ELi tasandil, mille tulemusel saaks amet sekkumis- ja reguleerimisvolitused tarnijate ja lõpptarbijate vaheliste suhete valdkonnas, võib eesmärkide saavutamisele oluliselt kaasa aidata. Liikmesriikide reguleerivate asutuste ülesanne on turgude jälgimine oma pädevusvaldkonna raames.

1.11 Komitee väärtustab komisjoni teatise lisas esitatud ettepanekuid, mis tõhusalt rakendatuna tugevdaksid tarbijate õigusi. Komitee soovib eelkõige rõhutada, et tuleb tõhusalt tagada õigused avalikule ja universaalteenusele, määrares kindlaks viimase taseme tarnija, kes võib sekkuda juhul, kui tavatarnijal on elektrienergiaga varustamisel tekkinud tõsiseid raskusi.

1.12 Ühtsed reeglid ühtse turu jaoks lepingute valdkonnas: läbipaistvus, rakenduseeskirjad, vaidluste selge ja tasuta käsitlemine, kahjutasud peaksid olema ühtsed, selleks et tõhustada tarbijate piiriülest liikuvust ja avada Euroopa turg ka lõpptarbijate jaoks.

1.13 Mõistliku, läbipaistvate ja võrreldavate hinnad, Arusaadavad ja üksikasjalikud arved, kus on näidatud tarbijate jaoks kasulik teave elektrienergia tootmisel kasutatud energiaallikate kohta, CO₂ ja teiste kasvuhoonegaaside heitkoguste kohta, nõuanded energiasäästudeks, mis on kooskõlas ELi poliitikaga.

1.14 Vabadus tarnijat valida ning vahetada lühikese aja jooksul ja tasuta ning lepingute minimaalse kestuse piiramine kujutavad endast õigusi, mis seonduvad turu täieliku väljakujunemisega.

1.15 Teave. Teave peab olema usaldusväärne, täielik ja mõistetav nii juurdepääsutingimuste, tarbimise, tariifide, hindade kui hinnamuutuste küsimuses.

1.16 Kaebuste küsimuses oleks asjakohane valida vaidluste kohtuvälise lahendamise viis, rakendades komisjoni soovitusi 98/257 ja 2001/310.

1.17 Tuleks tõhustada õigust olla esindatud tarbijaihenduste poolt. Loodava ameti juures tegutsev avatud ümarlaudvõiks olla vahend, mis ühendaks kõik asjaomased sidusrühmad ning aitaks leida kõige asjakohasemaid lahendusi tarbijate õiguste tõhusaks tagamiseks.

1.18 Energiapuudus ei võimalda elada väärikalt. Oleks asjakohane ühtlustada vastutustundliku tarbija määratlus ja tema toetamiseks rakendatavad meetmed, vältides tarnimise katkestamist minimaalse teenuse tagamise ning tasuta energiavarustuse teel. Vastutuse põhimõte tuleks alati säilitada.

1.19 Ebaausate kaubandustavade vastu võitlemiseks tuleb ajakohastada 11. mai 2005. aasta direktiivi 2005/29/EÜ I lisa sätteid. Teised ebaausad tavad on võimalik kindlaks määrata õigusaktide abil, muutmata seejuures direktiivi.

1.20 Komitee teeb ettepaneku võtta arvesse lisaks komisjoni nimetatud üheksale küsimusele ka juba mitmes liikmesriigis energiaettevõtete ja tarbijajuhenduste allkirjastatud eri hartades käsitletud küsimusi nagu tarbijate õigus nende aja väärtustamisele, osalusõigus ja õigus olla esindatud, õigus kvaliteedile ja varustuskindlusele, õigus soodsamale tariifile, mis vastab paremini tarbija profiilile, õigus kahju hüvitamisele ja kiirele lepitusmenetlusele vaidlusküsimuste lahendamisel.

2. Sissejuhatus; komisjoni dokument

2.1 Komisjon teatas 10. jaanuari 2007. aasta teatistes ⁽¹⁾, ⁽²⁾ kavatsusest võtta vastu gaasi ja energia tarnimisetevõtete klientide õiguste harta, mille Euroopa Ülemkogu kevadisel tippkohtumisel 8.–9. märtsil heaks kiitis ning milles komisjon taotles paremat tarbijakaitset, eelkõige tänu energiatarbijate harta väljatöötamisele.

2.2 Tunnistades asjaolu, et ainuüksi turumehhanismidega ei ole võimalik tarbijate huvide kaitset täielikult tagada, rõhutas komisjon, et praegu kehtivates direktiivides nähakse ette avalike teenuste osutamise kohustus ja määratletakse tarbijate õigused; kavandatud on meetmed tarbijaõiguste rakendamise ja tõhusa jõustamise järelevalve teostamiseks liikmesriikide tasandil ning kõnealuste õiguste tugevdamiseks ja laiendamiseks.

2.3 Euroopa Liidu gaasi- ja elektrituru täielik liberaliseerimine 1. juulil 2007 on asjakohane võimalus käivitada kodanikele mõeldud ning tarbijaorganisatsioone kaasav teabekampaania, mille eesmärk oleks paremini tutvustada eeliseid, mis tulenevad tarnija valikuvõimalusest koos seniste õiguste säilitamisega.

2.4 **Energia on oluline iga eurooplase jaoks.** Tarbijakaitse parandamine ning tarbijate ja ettevõtete huvide tugevdamine on hästi toimiva siseturu põhitingimus.

2.5 **Kehtivates Euroopa õigusaktides juba nõutakse avalike teenuste osutamise kohustuste järgimist**, mis on energiaseaduse vältimatuks eeltingimuseks Säästva arengu põhimõtte prioriteetsus, keskkonnakaitse, tarbijakaitse ja ühiskonna vähekindlustatud rühmade kaitse, st kohustus pakkuda avalikke teenuseid on vajalik täiendus konkurentsile. „Kohustus osutada energiatarbijatele sihipäraseid universaalteenuseid ja avalikke teenuseid peab turgude avamisel jääma keskele kohale”.

⁽¹⁾ Euroopa energiapoliitika, KOM(2007) 1.

⁽²⁾ Gaasi ja elektri siseturu väljavaated, KOM(2006) 841.

2.6 **EL peaks võtma edasisi meetmeid energiapuuduse vastu võitlemisel.** Kütuse pidevalt tõusev hind rahvusvahelistel turgudel mõjutab energiahinda ning põhjustab üha suuremaid raskusi Euroopa ühiskonna vähekindlustatud rühmade jaoks. Liikmesriigid pole kõnealusele küsimusele piisavalt tähelepanu pööranud ning ainult viies liikmesriigis on mingit tüüpi sotsiaalsetest kaalutlustest lähtuv tariif. Tulevases hartas tuleks kindlaks määrata tõhusad vahendid selleks, et kaitsta vähekindlustatud tarbijaid.

2.7 **Olulised eesmärgid.** Korratakse komisjoni poolt eelnevalt esitatud nelja eesmärgi ⁽³⁾.

- aidata kaasa kavade koostamisele, millega aidatakse ELi kõige vähem kindlustatud kodanikel toime tulla energia hinnatõusuga;
- parandada minimaalse teabe kättesaadavust kodanikele, et aidata neil valida tarnijate ja energiaga varustamise viiside vahel;
- vähendada bürokraatiat tarnija vahetamisel;
- kaitsta tarbijaid ebaausate müügitavade eest.

2.8 Tulevane Euroopa energiatarbijate õiguste harta ei ole õigusakt, see peaks hõlmama järgmisi aspekte:

- a) ülevaade tarbijaõiguste järgimist ja energiatarnijate kohustuste täitmist tagavatest ühenduse kehtivatest õigusaktidest;
- b) võimalikud elemendid, mida liikmesriikide ametkonnad (valitsused ja reguleerivad asutused) peaksid nende õigusaktide rakendamisel ja kohaldamisel arvesse võtma;
- c) võimalikud elemendid, mis võiksid täiendada olemasolevaid õigusi ning kuuluvad liikmesriikide vastutusalasse;
- d) võimalikud elemendid, mis võiksid täiendada olemasolevaid õigusi ning mida on võimalik saavutada erasektori sidusrühmade, s.o tööstusharu ja tarbijate esindajate iseregulatsiooni teel.

2.9 Määratleti üheksa tähtsaimat teemat, millele harta põhineb:

- Võrguühendus
- Lepingud
- Hinnad, tariifid ja järelevalve
- Vabadus valida tarnijat
- Teave
- Kaebused
- Esindatus
- Sotsiaalmeetmed
- Ebaausad kaubandustavad

2.10 Vastavalt jagatud vastutuse põhimõttele on kõigil asjaomastel osalistel, s.o ELil, liikmesriikidel, energiatööstusel, mida esindavad kõik tööturu osapooled, ning tarbijajuhenduste esindajatel oma osa Euroopa kodanike jaoks eduka energiapoliitika kujundamisel

⁽³⁾ Euroopa energiapoliitika, KOM(2007) 1, lk 10.

2.11 Lisas on iga põhiteema puhul nimetatud praegu kehtivad õigusnormid ja algatused, mida võiks võtta nii komisjon kui liikmesriigid või asjaomaste osapoolte vaheliste lepete või iseregulatsiooni koodeksi põhjal.

3. Üldmärkused

3.1 Komiteel on kavas käsitleda järgmisi küsimusi: õigusraamistik, harta sihtgrupp, komisjoni ettepaneku tõhusus ja proportsionaalsus ning teiste võimalike vahendite kasulikkus, ameti ja liikmesriikide reguleerivate asutuste osatähtsus, täiendavad ettepanekud ja algatused, mis on üldist või spetsiifilist laadi.

Õigusraamistik

3.2 Eli põhiõiguste harta artiklis 38 on sätestatud: „Liidu poliitikaga tagatakse tarbijakaitse kõrge tase”. Selles artiklis korraldakse asutamislepingu artiklit 153, milles tehakse ELile ülesandeks tagada tarbijakaitse kõrge tase, tõhustada tarbijate õigust teabele ning tarbijate ühinemisõigust, mille eesmärk on nende huvide kaitse. Tarbijakaitse nõudmisi tuleb arvestada ELi teiste strateegiate või tegevuste määratlemisel ja rakendamisel.

3.2.1 Amsterdami lepingus sõnastatakse ümber asutamislepingute endine artikkel 129 A, mille tulemusel saadakse artikli 153 praegune sõnastus, mille kohaselt kuulub tarbijakaitse selgesti liidu pädevuste hulka ⁽⁴⁾.

3.2.2 Komitee hindab positiivselt komisjoni otsust tugevdada tarbijate õigusi ning koondada kõik ELi õiguses ⁽⁵⁾ praegu ettenähtud meetmed ja ettepanekud tulevikus eri tasanditel käivitavate algatuste kohta energiatarbija õiguste hartasse.

⁽⁴⁾ 4. oktoobri 1997. aasta Amsterdami lepingus sõnastatakse ümber varem kehtinud tekst, mis andis komisjonile tarbijakaitse valdkonnas üksnes võrgustike koordineerimise pädevuse võrreldes liikmesriikide pädevusega selles valdkonnas.

⁽⁵⁾ Elektridirektiivi ja gaasidirektiivi A lisa. Nõukogu 5. aprilli 1993. aasta direktiiv 93/13/EMÜ ebaõiglaste tingimuste kohta tarbijalepingutes Elektridirektiivi artikli 3 lõiked 3, 5 ja 6. Gaasidirektiivi artikli 3 lõige 3.

5. aprilli 2006. aasta energiatõhususe direktiivi 2006/32/EÜ artikli 13 lõiked 1 ja 2. Komisjoni soovitus 98/257/EÜ tarbijavaidluste kohtuvälise lahendamise eest vastutavate asutuste suhtes kohaldatavate põhimõtete kohta.

Komisjoni soovitus 2001/310/EÜ tarbijavaidluste konsensuslikul lahendamisel osalevaid kohtuväliseid asutusi käsitlevate põhimõtete kohta.

19. mai 1998. aasta direktiiv 98/27/EÜ tarbijate huve kaitsvate ettekirjutuste kohta.

11. mai 2005. aasta direktiiv 2005/29/EÜ, mis käsitleb ettevõtja ja tarbija vaheliste tehingutega seotud ebaausaid kaubandustavasid.

3.2.2.1 Komitee rõhutab, et liikmesriikides kohaldatavad tarbijakaitse eri vormid ei võimalda praeguseni vaadelda kehtivate direktiivide sätteid kui universaalselt tunnustatud õigusi. Harta kui mittesiduv õigusakt, milles ühendatakse mõnede valdkondade kohustuslikkus iseregulatsiooni võimaluste ning liikmesriikide ja tarnijate moraalsete veendumustega, ähvardab luua segadust.

3.2.2.2 Euroopa Parlamendi 4. septembri 2007. aasta resolutsioon soovituslike õigusaktide (*soft law*) kasutamise institutsioonilise ja õigusliku mõju kohta (2007/2028(INI)) X põhjenduses on öeldud, et „et kui ühendusel on õigusloomepädevus, kuid tundub puuduvat poliitiline tahe kehtestada õigusakte, võidakse soovituslikku õigust kasutades tõeliselt pädevatest õigusloomeorganitest ringi hiilida ning eirata Euroopa Liidu lepingu artikli 6 demokraatia ja õigusriigi põhimõtteid nagu ka EÜ asutamislepingu artikli 5 subsidiaarsuse ja proportsionaalsuse põhimõtteid, ning selle tulemusena võib komisjon ületada oma võimupiire”.

3.2.2.3 Euroopa Parlamendi saadiku Manuel Medina Ortega esitatud resolutsiooni ⁽⁶⁾ esimeses punktis on EP seisukohal, et ELi raames tuleks kasutada ettevaatlikult mittesiduvaid õigusakte, sest nad on sageli kahemõttelised, ebatõhusad ning võivad omada negatiivset mõju ELi õigustikule ja institutsionaalsele tasakaalule, isegi juhul kui asutamislepingud neid ette näevad, ning punktis 8 täpsustatakse, et parlament palub komisjonil pöörata erilist tähelepanu mittesiduvate õigusaktide tagajärgedele tarbijate ning nende võimalike kaebuste jaoks enne sellise õigusakti esitamist, milles nähakse ette mittesiduvate õigusaktide rakendamine.

3.2.3 Komitee teeb ettepaneku teha vahet täitmisele pööratavate ja kohtus jõustatavate õiguste ning teiste kaitsevormide vahel, eristades tulevases hartas selgelt praegu kehtivad õigused ja teised algatuste ettepanekud, mida on võimalik võtta igal tasandil ning mida peetakse soovitatavaks kuid mis pole siduvad.

3.2.3.1 Komitee püstib küsimuse, kas praeguseni saadud kogemuste põhjal, mida komisjon ise peab ebarahuldavaks, ja komisjonile asutamislepingutes antud pädevuste põhjal ei tuleks kavandada pigem vähemate uute ja selgete eeskirjade väljatöötamist eesmärgiga tugevdada tarbijate, eelkõige kõige vähem kindlustatud tarbijate kaitset. Subsidiaarsuse põhimõte, mis on ära toodud asutamislepingu artiklis 5 ning millele on korduvalt viidatud ELi algatuste vastustamisel, peaks antud juhul täielikult maksvusele pääsma, selleks et võtta vastu tarbijaid toetavaid otsuseid, juhul kui puuduvad tõhusad seadused liikmesriigi tasandil.

Kes on tarbijad?

3.3 Komitee rõhutab asjaomase õigusraamistiku ebakindlust harta ja sellega seonduvate õiguste sihtgrupi määratlemisel ELi eri õigusnormides. Euroopa energiapoliitika teemalises teatises ⁽⁷⁾ kinnitatakse, et komisjon töötab välja energiatarbijate harta.

⁽⁶⁾ 14. septembri 2007. aasta resolutsioon P6_TA(2007)0366.

⁽⁷⁾ Teatise punkt 3.1.7.

3.3.1 26. juuni 2003. aasta direktiivi 2003/54/EÜ artikli 2 lõikes 7 määratletakse järgmised mõisted: „tarbija” — elektri hulgimüüjad ja lõpptarbijad, „lõpptarbijad” — tarbijad, kes ostavad elektrienergiat oma majapidamises tarbimiseks, „kodutarbijad” — kes ostavad elektrienergiat oma majapidamises tarbimiseks ning „mitte-kodutarbijad” — kes ostavad elektrienergiat muuks otstarbeks kui oma majapidamises tarbimine, sealhulgas tootjad ja hulgimüüjad;

3.3.2 11. mai 2005. aasta direktiivi 2005/29/EÜ, mis käsitleb ettevõtja ja tarbija vaheliste tehingutega seotud ebaausaid kaubandustavasid siseturul, nimetab komisjon harta sätete asjaomaseks õigusallikaks, milles käsitletakse tarbija õigust õiglasele ja läbipaistvatele suhetele oma tarnijaga. Direktiivi artikli 2 punktis a määratletakse termin „tarbija” järgmiselt: „füüsiline isik, kes käesoleva direktiiviga hõlmatud kaubandustavade raames tegutseb eesmärkidel, mis ei ole seotud tema kaubandus-, majandus-, käsitöö- ega kutsetegevusega”.

3.3.3 Komitee on arvamusel, et direktiiviga tagatud õigusi peab olema võimalik kohaldada kõigile lõpptarbijatele, eelkõige kodumajapidamistele ja väikestele ja keskmise suurusega ettevõtetele. Elektridirektiiv 2003/54/EÜ jätab liikmesriikidele valiku tagada väikeettevõtetele (kus on vähem kui 50 töötajat ja mille kogukäive ei ületa 10 miljonit eurot aastas) õiguse universaaltreenusele, mis tähendab, et neil on õigus saada kindlaksmääratud kvaliteediga elektritarneid mõistliku, hõlpsasti ja selgelt võrreldava ning läbipaistva hinnaga.

3.3.4 Komitee on seisukohal, et selline ebavõrdne kohtlemine pole mingil juhul õigustatud ning et õigus universaaltreenusele peaks kehtima eelkõige väikeste ja keskmise suurusega ettevõtete jaoks terves Euroopa Liidus. Selle eesmärgi saavutamiseks ning võttes arvesse asjaolu, et kolmanda energiapaketi, mida Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee praegu läbi vaatab, muudetakse elektridirektiivi 2003/54, soovib komitee komisjonile muuta artiklit 2 vastavalt või laiendada Euroopa energiatarbijate õiguste hartat mitte-kodutarbijatele.

3.3.5 Komitee arvates tuleb „tarbijate” all mõista lõpptarbijaid, st energiatarbijate kliente. Terminoloogilised erinevused Euroopa energiapolitika teemalise teatise ja teatise nimetatud energiatarbijate õiguste harta ning praegu läbi vaadatava energiatarbijate õiguste harta ettepaneku vahel tekitab ebakindlust ja mõistmatust. Väikesed ja keskmise suurusega ettevõtted on oma äritegevusest lähtuvalt huvitatud sellest, et neile tagatakse tootmistegevuse jaoks piisavalt energiat, asjaolu, mis väärrib tähelepanu eelkõige lähenemispiirkondades ja ühtekuuluvuspiirkondades.

Komisjoni ettepaneku tõhusus ja proportsionaalsus

3.4 Komitee on seisukohal, et ettepanek koostada energiatarbijate õiguste harta on tähtis, arvestades mõju, mis hartal võib olla avalikkusele, andes kohe pärast siseturu edukat avamist

põhjust arutelu algatamiseks ning tõstes energiaturu klientide teadlikkust. Kõnealusel vahendil näib olevat ka puuduseid, sest erinevalt transpordisektorist, kus reisijate õiguste harta sisaldab asjaomaseid viiteid õigustele ning makstavatele kahjutasudele, pole harta komisjoni ettepanekus siduv, välja arvatud varasemate direktiivides sisalduvad sätted. Tegemist on pigem sünteesiga ning mitte tugevdavate meetmetega. Ootused, mida väljendati Euroopa Komisjoni volinike Andris Piebalgsi ja Meglena Kuneva ettekannetes kõnealuse harta tutvustamisel, võivad olla petlikud.

3.4.1 Eli tarbijad ootavad meilt ühist Euroopa lahendust ülesannetele energeetika ja kliimamuutuste valdkonnas, teatas Euroopa Komisjoni energeetikavolinik Andris Piebalgs. Lisaks säästva, kindla ja konkurentsivõimelise energiavarustuse tagamisele ootavad tarbijad, et EL kaitseb tarbijate õigusi, siis kui elektrienuriaturud avanekvad, pakkudes tarbijatele suuremaid valikuvõimalusi. Siis muutub energiatarbija harta oluliseks.

3.4.2 Kõnealuste turgude täielik liberaliseerimine tähendab Euroopa tarbijate jaoks samal ajal nii väljakutset kui võimalust, teatas Euroopa Komisjoni tarbijakaitsevolinik Meglena Kuneva. Ta väitis, et vaid siis, kui meil on õnnestunud luua läbipaistev ja tõhus turg, kus tarbijate õigused on täielikult tagatud ja teadlikud tarbijad kasutavad oma teadmisi selleks, saada kasu olemasolevatest pakkumistest, võime kinnitada, et oleme saavutnud oma eesmärgi.

3.4.3 Komitee on kooskõlas Euroopa Parlamendi resolutsiooniga seisukohal, et siduvad õiguslikud vahendid on vajalikud kodanike õiguste tagamiseks ning et mittesiduvad õigusaktid ei võimalda eesmärgi täielikult saavutada. Reisijate õiguste küsimuses pidas komisjon vajalikuks rakendada 11. veebruari 2004. aasta määrust (EÜ) nr 261/2004, seega jääb selgusetuks, mis põhjusel energiatarbijate õigusi peavad seevastu reguleerima mittesiduv õigusakt. Harta otsustati vastu võtta sellepärast, et praegu tagatud õigusi ei järgita praktikas ning et siseriiklikusse õigusse ülevõetud õigusaktid, mõned positiivsed eeskujud välja arvatud, on ebapiisavad. Komisjonil on pädevused ja vastustus sekkuda, ent ta eelistab mittesiduvat õigusakti, kuigi ollakse teadlik asjaolust, et turg iseenesest ei ole võimeline andma asjaomaseid ja piisavaid vastuseid.

3.4.4 Komisjoni aruandes ⁽⁸⁾ reisijate õigusi käsitleva määruse rakendamise kohta väidetakse järgmist: „Enam kui kahe aasta jooksul on määruse kohaldamisel tehtud edusamme, kuid seda on vaja oluliselt parandada, kui soovitakse nende eeskirjade ühtsemat kohaldamist lennuettevõtjate poolt ja ühtsemat jõustamist liikmesriikide poolt. Varasemaga võrreldes on lennukitest maha jäetud reisijatel nüüd konkreetsed õigused, kuid sageli on nad lennuettevõtjatega võrreldes halvemad olukorras”. Vaatamata siduvate kohustuste olemasolule ei järgi lennukompaniid direktiivi sätteid. Miks peaksid seda tegema gaasi ja elektrit tarnivad ettevõtted mittesiduva harta alusel?

⁽⁸⁾ KOM(2007) 168 lõplik, 4. aprill 2007.

3.4.5 Nii majanduselu kõnealuses kui ka teistes sektorites varem saadud kogemuste põhjal peab komitee vajalikuks soovitada õigusmeetmete vastuvõtmist, millega tarbijate õigused tagatakse täielikult. Ettepaneku proportsionaalsus põhineb ettepaneku ja saavutatavate eesmärkide vahelisel suhtel ning vajadusel õigusaktide järele. Vaatamata oma pädevusele koostada siduvaid õigusakte, eelistab komisjon antud juhul rakendada erinevat lähene-misviisi. Komitee on seisukohal, et vahendi valik on väljakuuluta-tud eesmärkide saavutamiseks ebaasjakohane. Harta võib olla vaid esimene samm, kuid ELi seadusandjate ülesanne peaks olema õiguste tõhus tugevdamine.

3.4.6 Universaalteenuse tagamine väikeste ja keskmise suuru-sega ettevõtete jaoks, avalike teenuste osutamise kohustuste järgimine, nende majanduslikult ebasoodsamas olukorras olevate rühmade kaitsmine, keda ähvardab energiapuudus, majanduslik, sotsiaalne ja piirkondlik ühtekuuluvus, lepinguvabadus, õigus teabele, õigus kiirele võrku ühendamisele, õigus selgetele lepin-gutele, hindade mõistlikkus, võrreldavus eri tarnijate puhul ja hindade läbipaistvus, pideva varustatuse tagamine ning kasu-tatud energiaallikate tundmine kujutavad endast väga olulisi eeliseid ning komisjon on täiesti õigustatult täheldanud, et turg üksinda ei ole võimeline väljendama sellist teadlikkuse taset sotsiaalses, keskkonna- ja majandusvaldkonnas. Komitee toetab veendunult kõiki samalaadseid selgeid ja tõhusaid algatusi ning teeb komisjonile ülesandeks rakendada kõiki kõige asja-omasemaid vahendeid.

Ameti ja liikmesriikide reguleerivate asutuste osatähtsus

3.5 Komitee toetab määruse ettepanekut, mis sisaldub kolmandas energiapaketi ning millega luuakse energeetikasek-torit reguleerivate asutuste koostöömehhanism. ⁽⁹⁾ 17. oktoobri 2001. aasta arvamuses teise energiapaketi ⁽¹⁰⁾ kohta kutsus komitee komisjoni üles analüüsima võimalust muuta tulevikus regulaato-rite nõukogu (EREG) selle toimimise kogemuse põhjal Euroopa ametiks või mingiks sarnaseks ELi organiks, mis on pädev elektri ja maagaasi rahvusvahelise transpordi küsimustes. Komitee nendib rahuloluga, et ta tegi juba nii varases järgus ette-paneku kõnealuse ameti loomise kohta.

3.5.1 Komisjoni teatistes ⁽¹¹⁾ gaasi ja elektri siseturu väljavaa-dete kohta räägiti nende direktiivide tõhustamisest, milles käsit-letakse liikmesriikide reguleerivaid asutusi. Punktis 2.2.1 arwab komisjon, „et reguleerivad asutused vajavad suurt otsustusõigust järgmistes valdkondades: [...] vii) tarbijakaitse, sealhulgas lõpp-tarbijahinna kontroll”. Kahjuks ei mainita kolmanda energiapa-ketiga seonduvates dokumentides tõhustamist. Mõnesid regulee-rivate asutuste pädevusi on tugevdatud uue energiadirektiivi uues peatükis VII b ning reguleerival asutusel palutakse tagada kõrge tasemel avalike teenuste ja universaalteenuse energeetikaval-dkonnas (ja gaasivaldkonnas), et kaitsta vähekindlustatud tarbijaid, järgides lisas A loetletud tarbijate kaitse meetmete tõhusust, kuid

nimetatud ülesanded olid juba antud peaaegu kõigile reguleeri-vatele asutustele.

3.5.2 Komisjon teeb samuti ettepaneku viia sisse muudatused uue energiadirektiivi lisasse A, kuhu on kavandatud lisada kolm lõiku, millest esimeses käsitletakse juurdepääsu õigust isiklikele tarbimisandmetele, teises õigust teada igakuiseid tarbimisand-meid ja tarbimisega seonduvaid kulusid, kolmandas õigust vahe-tada tarnijat igal ajal. Komitee toetab kõnealust ettepanekut ent kuna komisjonil oli võimalus töötada välja olulisemaid algatusi, püstitab komitee küsimuse, miks komisjon pole kasutanud peamist vahendit, milleks on direktiivi läbivaatamine eesmärgiga tugevdada, vastavalt komisjoni enda soovile, tarbijate õigusi?

3.5.2.1 Komisjoni ettepanek muuta artiklit 3, millele ta soovib lisada uue punkti 10, mille eesmärk on rakendada komitoloogia menetlust mõnede õigusakti osade korral, mis võiks olla asjakohaseks vahendiks tarbijate õiguste tugevdamisel, seega kuuluvad komitee otsused nende pädevusvaldkondades vahetule rakendamisele. Komitee soovib ELi institutsioonidel kiita heaks nimetatud punkt komisjoni ettepanekus.

3.5.2.2 Euroopa energiatarbijate õiguste harta kohta käiva teatise lisas määratletakse lisaks praegu kehtivatele õigustele (mida on raske täitmisele pöörata) ka mõned võimalikud uued õigused. Nende ettepanekute lisamine lisasse A võimaldaks muuta neid siduvaks ning valmistada ette pinnast selleks, et vastu võtta erimäärus lõpptarbijate õiguste kaitseks.

3.5.3 Komitee on seisukohal, et Euroopa ameti tulevaste ülesannete hulka peaks kuuluma ka tarbijate õiguste kaitse. Komitee toetab tarbijaühenduste, väikeste ja keskmise suurusega ettevõtete, energiatööstuse ettevõtjate ja ametiühinguorganisat-sioonide kaasamist eesmärgiga väärtustada koostööd ja jagatud vastutust, võttes eeskju transpordisektorist. ELi tasandi kooskõ-lastamise tulemusel saaks amet sekkumis- ja reguleerimisvõli-tused tarnijate ja lõpptarbijate vaheliste suhete valdkonnas.

3.5.3.1 Institutsioonilises struktuuris peaks ametil olema oma pädevusvaldkonna raames siduv pädevus. Ametisse kuuluks liikmesriikide reguleerivate asutuste esindajad, tema juures tegut-seks tehnilised komiteed, mille töös osaleks kõik reguleerivad asutused. Komitee soovib, et tarbijakaitse oleks samuti kaasatud ameti pädevusvaldkonda ning et amet võiks saada kasu ümar-lauaga ⁽¹²⁾ konsulteerimisest. See võimaldaks palju tõhusamat sekkumist, selleks et saavutada komisjoni koostatud õiguste hartas püstitatud eesmärgid. Alates 2001. aastast on komitee rõhutanud vajadust selle järele, et kõnealused asutused töötaksid läbipaistvamalt ja demokraatlikumalt, kaasates maagaasi- ja elek-trituru asjaomased osalejad (tarbijad, töötajad ja ettevõtted).

3.5.3.2 Liikmesriikide reguleerivad asutused võiksid teisest küljest aktiivselt kaasa aidata üldise tarbijakaitse strateegia välja-töötamisele ja neil oleks rohkem mõjujõudu uute sätete jõusta-misel.

⁽⁹⁾ KOM(2007) 530 lõplik, 19. september 2007.

⁽¹⁰⁾ EÜT C 36/10, 8. veebruar 2002 (raportöör: Hernandez Battaller).

⁽¹¹⁾ KOM(2006) 841 lõplik, 10. jaanuar 2007.

⁽¹²⁾ Eespool nimetatud komitee arvamuse punkt 6.7.4.

4. Erimärkused

4.1 Oma arvamuses 2001. aasta energiadirektiivi ⁽¹³⁾ kohta tervitas komitee asjaolu, et komisjon kaalus avaliku teenuse eesmärkide lisamist kui ühte põhitingimust, millega peaks kaasnema selliste sätete vastuvõtmine, mis tagaks tarbijakaitse kõrge taseme ning mis sisaldaks ettekirjutusi vähekindlustatud tarbijate kaitseks, näiteks sotsiaalmeetmed, mis tagaks teatud rühmadele õiglase hinnaga elektrienergia. Kahjuks puudub selles valdkonnas positiivne kogemus.

4.2 „Piiriülesed elektrivood on alates Euroopa turu avamisest aasta-aastalt pisut suurenenud. Siiski keskmiselt vaid 10 % ühenduses tarbitud elektrienergiast ületab liikmesriikide piire.” ⁽¹⁴⁾.

4.3 „Itaalias 2003. aastal ja UCTEs ⁽¹⁵⁾ 2006. aastal toimunud elektrikatkestused näitasid, kui kalliks võib iga üleeuroopalises põhivõrgus aset leidv intsidend maksma minna. Seetõttu on oluline, et kaubanduse elavnemisega kaasneks võrgu paremini koordineeritud toimimine ja uue infrastruktuuri loomine, sealhulgas olemasolevate liinide uuendamine, uute liinide rajamine ja vajaduse korral muudesse võrgukomponentidesse investeerimine. Euroopa turg on üha enam piirkonnapõhine. See arenes algul loomulikult teel võrkude tegeliku olukorda jälgides. Piirkondade kindlaksmääramine ülekoormuse juhtimise muudetud suunistes ning elektrienergia piirkondlikke algatuste edasiarendamine ERGEGi poolt on piirkondlikule lähenemisele andnud ametliku staatuse.” ⁽¹⁶⁾.

4.4 Lõpptarbijad on eriti huvitatud sellest, et neile on tagatud elektrienergiaga varustatus. Piirkondade kasvav osatähtsus energiavaldkonnas peaks kandma vilja turustamise ja tihedamate sidemete arendamise jaoks, eelkõige piiriüleste piirkondade vahel, mis peaks põhjustama elektriga kauplemise ja elektrivõude olulist kasvu ning vähendama ülekoormuse ohtu.

4.5 Lõpptarbijaid kaitsvates meetmetes peaks sisalduma õigus saada korrapäraselt teavet kasutatud elektrienergia hulga, selle geograafilise päritolu ja allika, kilovatttunni kohta põhjustatud kasvuhoonetegaaside heitkoguste, ELi koostöölepingute ja ELi väliste koostöölepingute kohta. On teada näiteks, et riigid kes on otsustanud mitte kasutada tuumaenergiat, ostavad tuumaelektrijaamas toodetud energiat. Sellest tuleks teavitada tarbijaid, kes võib olla otsustavad tarnijat vahetada, kui nad tarbija pakutava energialiikide kombinatsiooniga ei nõustu. Praegu puudub tarbijatel teave kõnealuste valikute küsimuses.

4.6 **Võrguühendus.** Universaalteenuse tagamine, varustamise järjepidevus, kindlad võrku ühendamise tähtsused. Need on praegu kehtivad õigused, mida alati ei järgita. Tuleks ette näha viimase taseme tarnija, kes tagaks teenuse juhul, kui tavatarnija pole võimeline teenust osutama.

4.7 **Leping.** Läbipaistvus, rakendussätted, kohustused, kahjusadused, õiglus, eksitavate või ebaõiglaste tingimuste puudumine,

vaidluste selge ja tasuta käsitlemine — need kõik on õigused, mida iga liikmesriik teoreetiliselt tunnustab ning mis iga liikmesriik peaks olema kaasanud riiklikesse õigusaktidesse, millega võetakse üle Euroopa direktiivid. Tegelikult on väga erinev. Komisjon tegi kolmanda energiapaketi lisasse A muudatused, milles suurendatakse ettevõtete kohustusi, kuid on oht, et need muudatused on sisutühjad, sest nendega ei kaasne tõhusat sanktsioonide süsteemi ei ELi tasandil ega liikmesriigi tasandil, välja arvatud mõned üksikud erandid. Eriti selles küsimuses on vajalikud kogu ELis kehtivad ühtsed reeglid, mis on kehtestatud määрусega nagu reisijate õiguste valdkonnas.

4.8 **Hinnad, tariifid ja järelevalve.** Läbipaistvus, mõistlikkus, võrreldavus, tasumisviiside mitmekesisus, arukate elektriarvestite levik, selged ja mõistetavad arved, mis vastavad tegelikule energiatarbimisele. Komitee arvates on väga oluline, et arvetel on selgelt näidatud energia tootmishinna üksikasjad (kütuse ostukulud, turustamine, säilitamine, amortisatsioon, isiklikud ja üldised maksud ja aktsiisimaksud), allikad (fossiilsed, hüdroelektrilised, taastuvad, tuumaenergia põhinevad, kombineeritud tsükliga), süsinikdioksiidi heitkogused, energiasäästus, võrdlus varasema tarbimisega ja teiste sarnaste tarbimisnäitajatega tarbijate keskmise tarbimisega. See teabevahend võimaldab tarbijail analüüsida oma käitumist energiasäästlikkuse seisukohast. Arve on tarnija vahend tarbija teavitamiseks (vastavalt komisjoni äsjasele ettepanekule peaks arve olema igakuine) ning arve kaudu on võimalik vahendada mitmeid positiivseid sõnumeid, mis väärtustavad ELi poliitika.

4.9 **Vabadus valida tarnijat.** Võimalus vahetada tarnijat tasuta igal ajal aastas, ilma et see mõjutaks isiklikke õigusi. Tuleks tagada see, et tarnijavahetust oleks võimalik läbi viia kindlaks määratud tähtaja jooksul. Mõnikord nähakse lepingutes ette minimaalne kestus. Komitee on seisukohal, et sellisel juhul peaks olema ette nähtud lepingute minimaalse kestuse ülemmäär, et mitte kahjustada tarnija valiku õigust, muutes kohustuslikuks lepingu liiga pika minimaalse kestuse ja nõudes märkimisväärsed trahve.

4.10 **Teave.** Teave peab olema usaldusväärne, täielik ja mõistetav nii juurdepääsutingimuste, tarbimise, tariifide, hindade kui hinnamuutuste küsimuses. Tarbijaid tuleb teavitada nende õigustest, mis seonduvad avaliku teenuse kuludega ja avaliku teenuse tagamise üksikasjadega, sealhulgas eelkõige elektri ja gaasiga varustamise järjepidevus ja kvaliteet, hüvitis kõnealuste õiguste mittejärgimise korral, vaidluste lahendamine tasuta või väga väikese tasu eest, tagades kõigile asjaosalistele samad õigused. Kõik tarnijad peaksid koostama iga aasta või uue tarnija lisandumisel nimekirja kõigi teatavas piirkonnas tegutsevate tarnijate kohta. Tarnijad peaksid samuti teavitama oma tarbijaid nendest rahandus-, maksundus- ja õiguslikest meetmetest, mille eesmärk on toetada energiatõhususe parandamise algatusi ning pakkuda praktilisi nõuandeid elektri ja gaasi säästliku kasutamise kohta.

⁽¹³⁾ Eespool nimetatud komitee arvamuse punktid 6.4.2, 6.4.3.

⁽¹⁴⁾ Komisjoni teatis 15.5.2007, KOM(2007) 250 lõplik, Aruanne piiriülese elektrikaubanduse määрус (EÜ) nr 1228/2003 kohaldamisel saadud kogemuste kohta.

⁽¹⁵⁾ Union for the Co-ordination of Transmission of Electricity (UCTE). Elektrienergia Edastuse Koordineerimise Liit.

⁽¹⁶⁾ KOM(2007) 250 lõplik, 15. mai 2007.

4.11 Kaebused. 1998. aastal tegi komisjoni volinik Emma Bonino palju tarbijate õiguste edendamiseks ja komisjon koostas soovitus⁽¹⁷⁾ tarbijavaidluste kohtuvälise lahendamise eest vastutavate asutuste kohta, millele 2001. aastal lisati teine soovitus⁽¹⁸⁾ et selle rakendusala laiendada. Energiatarbijate õiguste raames tuleks kaebuste korral eelkõige püüda leida kohtuvälise lahendus, tagades tarbijatele madala hinna ja lühikeske tähtajaga tõhusa kaitse ning vastutava asutuse erapooletuse, menetluse tõhususe, avalikkuse ja läbipaistvuse. Energiatarnete valdkonnas on kaebuste ulatus selline, et nende kohtuliku lahendamise seadnud ajakulu ja muud kulud oleksid täiesti ebaproportsionaalsed.

4.12 Esindatus. Õigust olla esindatud tarbijajühenduste poolt, mis on tunnustatud ka Euroopa õigusaktides, tegelikkuses tõhusalt ei rakendata. ELi õigusraamistiku puudumine ühishagide kohta ka teenuste ja piiriüleste majanduslike tegevuste valdkonnas, piirab veelgi õigust taotleda kohtu kaudu ettekirjutusi. Euroopa ameti loomine võiks olla õige hetk kõnealuse õiguse elluviimiseks ja kõigi sidusrühmade jaoks sellise pideva ümarlaua loomiseks, praegu transpordisektoris rakendatava masinadirektiivi eeskujul, mille tegevusest võtavad osa nii tööturu osapoolte kui ka tarbijate esindajad, kellele on tehtud ülesandeks abistada ELi organeid ettepanekute analüüsimisel. Liikmesriikides tuleks sarnaselt sellele sisse seada pidev ümarlaud, mida nõustavad riiklikud reguleerivad asutused.

4.13 Sotsiaalmeetmed. Komitee on igati teadlik energiapuuduse probleemidest ning on seisukohal, et tuleks vältida tarnimise katkestamist arвете maksmata jätmise korral. Äsjases arvamuses⁽¹⁹⁾ tõdes komitee, et „Euroopa energiapolitika peab olema vastuvõetav kõikidele sotsiaalsetele kihtidele ning kõigil peaks olema võrdsed võimalused saada energiaettevõtete pakutavaid teenuseid“. Komitee ei toeta energia tasuta tarnimist, sest see ei julgusta häid energiasäästmise tavasid. Komitee on seisukohal, et kõnealust probleemi peaks käsitlema üldise maksustamise raames. Avaliku teenuse lepingutes tuleks ette näha teatud teatava hulga elektri ja gaasi tarnimine omahinna eest, selleks et vastata nende kõige vähem kindlustatud tarbijate vajadustele, kellele tuleb energiat tarnida piisavas koguses ja sellise hinnaga, mida nad on võimelised maksma. Vastutuse põhimõtte tuleks alati säilitada. Igal juhul on oluline, et vähekindlustatud tarbijate määratlus ja nende kaitseks võetavad meetmed oleksid ühtsed kogu ELis, et vältida diskrimineerimist ja konkurentsimoonutusi.

4.14 Ebaausad kaubandustavad. Tarbija on kaitstud ebaausate kaubandustavade vastu, sealhulgas eksitav teave, milles jäetakse välja oluline ja teadliku otsuse langetamiseks vajalik teave ning mille abil luuakse takistusi ja rakendatakse põhjendamatult koormist tarnija vahetamisel, eesmärgiga tarbijat mõjutada. Komitee on seisukohal, et tarbijate õigusi tuleb tugevdada ebaausate kaubandustavade vastu võitlemisel. 11. märtsi 2005. aasta direktiivi 2005/29/EÜ artikli 3 lõikes 5 viidatakse kõnealuse direktiivi I lisale, kus on loetletud tavad, mida igal juhul peetakse ebaausateks, kuid lisatakse samas, et seda loetelu on võimalik muuta üksnes direktiivi läbivaatamisel. Võttes arvesse asjaolu, et selle loetelu ajakohastamiseks ette nähtud tähtajad näivad olevat liiga pikad, võiks määrus, milles peaks olema sätestatud energia-tarbijate kaitse meetmed, olla asjakohane vahend energiatarbijate erioiguste tutvustamiseks ebaausate kaubandustavade vastu võitlemisel.

5. Heade tavade vastastikune tutvustamine

5.1 Komitee soovib komisjonil vaatluse alla võtta mõned tarbijate õiguste hartad, mis on liikmesriikides allkirjastatud energiatarbijate ja –tarnijate organisatsioonide poolt ja milles tarbijatel on suuremad õigused kui Euroopa energiatarbijate õiguste hartas. Itaalias näiteks kirjutasid alla tarbijaorganisatsioon ADOC ja juba aastaid sotsiaalvastutuse valdkonnas tegutsev elektrienergia hulgimüüja La220 s.p.a palju ulatuslikumale tarbijaõiguste hartale, kui seda on komisjoni esitatud harta. Näiteks on seal sätestatud tarbijate õigus nende aja väärtustamisele, osalusõigus ja õigus olla esindatud, õigus kvaliteedile ja varustuskindlusele, õigus soodsamale tariifile, õigus kahju hüvitamisele ja kiirele lepitusmenetlusele vaidlusküsimuste lahendamisel. Iga kuue kuu tagant toimuvate kontrollidega tagatakse harta rakendamine, mis on ettevõtte jaoks siduv, sest ta on lisatud ettevõtte ja selle klientide vahel sõlmitud lepingusse.

5.2 Mitme liikmesriigi reguleerivad asutused on sekkunud vaidluste lahendamisse, luues kohustuste, kontrolli ja karistuste süsteemi, mille eesmärk on tagada energia turustamise teenuse järjepidevus.⁽²⁰⁾ Pingemuutuste, lühivi- või pikaajaliste elektrikatkestuste korral on kahtlematult tegemist tarnelepingus sätestatud kohustuste mittejärgimisega ning sellisel juhul peab tarnija, kes ei suuda tõendada, et ta ei ole vastutav elektrikatkestuse eest, hüvitama tekitatud kahju⁽²¹⁾.

Brüssel, 17. jaanuar 2008

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee

president

Dimitris DIMITRIADIS

⁽¹⁷⁾ 98/257/EÜ, 30. märts 1998.

⁽¹⁸⁾ 2001/310/EÜ, 14. aprill 2001.

⁽¹⁹⁾ EMSK 1243/2007 Energiatõhususe tegevuskava: potentsiaali realiseerimine, raportöör: Edgardo Iozza (avaldamata).

⁽²⁰⁾ Itaalia elektrienergia- ja gaasiameti otsus 202/99.

⁽²¹⁾ Ajakiri Summa 188, aprill 2003, advokaat Giulio Disegni, lk 22.